Herdenkingsbijlage Zuid - Friesland

Zaterdag 21 Juli 1945

LEMSTER COURANT

1e Jaargang - No. 1

In opdracht van Militair Gezag gedrukt door Drukkerij Zuid-Friesland te Lemmer. Hoofdred. A. Terpstra Lemmer. — Alles voor Redactie aan den redacteur. Abonnementsprijs f 1.— p. 3 maanden

BIJ DEN AANVANG.

Bij het verschijnen van het eerste nummer van de „Lemster Courant" als nieuws- en adverteentieblad voor de gemeente Lemsterland, past een woord ter inleiding.

Met dit blad gaan we terug naar den toestand van een twintig jaren geleden, toen in Lemmer ook slechts één weekblad verscheen.

Deze stap terug beteekent echter geenszins achteruitgang.

Integendeel; het is wel geblekken dat de verschijning van twee uitgevers, noch voor de adverteerders, noch voor de lezers een voordeel beteekende.

Economisch gezien beteekende die alleen verspilling; is steeds, maar vooral nu, uit den boozem.

Het is daarom toe te juichen dat militair gezag heeft ingegrepen en besloten dat, evenals elders, ook in Lemmer slechts één weekblad zal mogen verschijnen.

De beslissing aan welke firma de uitgifte zal worden toegestaan is echter nog niet genomen. Daarontrent rezen er eenige moeilijkheden.

En in verband daarmede heeft het militair gezag een commissie van het beheer voor de exploitatie van dit blad benoemd, welke voorlopig met de uitgifte daarvan is belast. Naderhand wordt de uitgave door een der vroegere uitgevers-firma's overgenomen.

En thans gaan we dan in zee.

Bij het zeekiezen moet echter direct de te nemen koers worden bepaald.

Dus ook de koers welke de redactie van dit blad denkt te volgen.

En dan kan allereerst worden vastgesteld dat het blad, evenals zijn voorganger, de „neutrale" zijn zal bevaren. Dat is een vrij rustig gebied, want politieke en godsdienstige vraagstukken worden niet aangeneden.

Onze courant zal een „nieuws"-blad zijn; wil dus het nieuws van binnen de gemeente vermelden en het belangrijkste van buiten. Vooral vereenigingsnieuws zal graag worden opgenomen. Heeren secretarissen kunnen daarmee rekening houden.

Een sportpraatje zal weer welkom zijn en meer dergelijke, zoals we dat gewend waren. Voorts de officieele mededeelingen e.d.

En daarmee hopen we te bereiken, dat de „Lemster Courant" weer de belangstelling van de ingezetenen zal hebben.

De zeilen zijn dus geheschen; de koers is bepaald; thans de touwen los. Laten we mogen hopen op een goede vaart over de nu nog onrustige golven. En moge ons schip tenslotte een veilige haven bereiken.

T.

Buitenlands Overzicht

Niet alle politieke conferenties slagen. Ongeveer tezelfder tijd dat de conferentie te Potsdam ging die te Simla in Brits-Indië onverrichterzake uiteen. Maar laten we hier geen slecht voorteken in zien, tenslotte ging het te Simla om geheel andere dingen dan te Potsdam, n.l. om de voorbereiding tot de volledige onafhankelijkheid van Brits-Indië. Een zelfde soort kwestie dus, als waarvoor straks ook ons land zal komen te staan. Een gemeenschappelijk door moederland en kolonie gevoerde oorlog moet toch de gelijkberechtiging bevorderen. Het proces is te vergelijken met de democratisering en socialisering in Europa. In beide gevallen is de beweegreden, dat men niet de menseni kan laten vechten voor een regeerlijk bijdoen voor hun roep om gerechtigheid. De onderhandelingen te Simla zijn nu echter niet gestrand op het meer of minder verstrekkende van de Britse voorstellen, die wat de betreft, gunstig door de Indiërs werden ontvangen, maar door het wantrouwen van de Indiërs onderling.

De ruzie ontstond als van ouds tussen de Mohammedanen en de Hindoe's die elkaar in het algemeen verdragen als water en vuur. De Mohammedanen die nog geen kwart van de totale bevolking uitmaken, vrezen steeds dat de door de meerderheid van Hindoe's zullen worden onderdrukt, indien er een centrale Indische regering op grondslag van evenredige vertegenwoordiging tot stand mocht komen. Om deze bezwaren te ondervangen had reeds toegezegd, Lord Wavell, de onderkoning, dat in de Uitvoerende Raad, die volgens de plannen binnen uitsluitend uit Indiërs zou komen te bestaan, evenveel Hindoe's als Mohammedanen zouden worden opgenomen. Ondanks deze tegemoetkoming aan hun bezwaren, heeft de Mohammedaanse partij, de Moslim League, toch geweigerd een lijst van candidaten voor de Uitvoerende Raad in te dienen. Het lelijke beest in Mohammedaanse ogen was in dit geval de z.g. Congres-partij. Hoewel in hoofdzaak een organisatie van de voorname Hindoe's, beschouwt deze partij zich toch als de algemeene nationale Indische volksbeweging, waarin alle Indiërs, ook Mohammedanen en Indiërs, van lage kaste vertegenwoordigd zijn. De Congrespartij stond er dan ook op om eveneens Mohammedaan candidaat te stellen voor de uitvoerende Raad.

Nu zou men als buitenstaander zeggen: de ene Mohammedaan is toch even goed als de andere, doch de Moslim League denkt er blijkbaar anders over en heeft geen vertrouwen willen stellen in Mohammedanen die zij beschouwde als stromannen van het Congres en waardoor de Mohammedanen pur sang toch in de minderheid zouden komen in de Uitvoerende Raad.

Bekwaam diplomaat als hij zich bij deze onderhandelingen heeft getoond, nam Lord Wavell grootmoedig alle schuld op zich voor het mislukken van de conferentie, om zodoende niet het onderling gekrakeel van de partijen nog te verscherpen. Ook te oordelen naar de uitingen in de Engelse pers, is er Engeland dus blijkbaar veel aan gelegen om het onafhankelijk streven van de ~~[illegible]~~ op te lossen. En nog wel ondanks het feit, dat het juist een van de voornaamste wensen van de Indische nationalisten is om Indië geheel te industrialiseren, waardoor nog meer dan tegenwoordig reeds het geval is, de industrie van het moederland zal worden uitgeschakeld. In tegenstelling met ons Indië, waar de industrialisatie ook een belangrijk probleem vormt, is n.l. een groot deel van de opkomende groot-industrie in Engels-Indië in handen van Indiërs zelf en deze ondernemers zouden ook de Congres-partij beheersen en financieren. Toch van men niet beweren, dat de Indische nationalisten nu geen enkele groot-ondernemers. De national-sten beschouwen terecht industrialisatie als het enige middel om de reusachtige Indische menseninassa van ruim 400 millioen, die jaarlijks nog aan 5 millioen toeneemt, een redelijk bestaan te verschaffen. Men overdrijft niet door te beweren, dat er eigenlijk permanent honger wordt geleden in dit overbevolkte land. Behalve de grote massa doodarme boeren, waarvan bv. ook een 60 millioen Paria's, de z.g. „onaanraakbaren", waaruit nu reeds voor 90 % de fabrieksarbeiders zijn gerecruteerd om een goed plaatsje onder de zonnen te komen, Engelsmen, Gelegenheid tot emigratie naar dunbevolkte buitengewesten, zoals in ons Indië nog ruim de overtollige Javanen kan geboeren, bestaat er ook weinig.

Engeland zal dan tenslotte ook niet ongenegen zijn om de verantwoordelijkheid voor de regering die met zulke zware problemen heeft te kampen, grotendeels af te staan aan de Indiërs zelf, nu deze dit zo vurig begeren.

Een vreedzame scheiding geeft juist de grootste kans op een blijvend verbond, zoals de ontdervinding bij de Dominions, Canada o.a., wel heeft geleerd. Veel Indiërs zullen bijvoorbeeld Engelands steun niet geheel willen missen, om te voorkomen dat de grote godsdienstige, sociale en politieke tegenstellingen — een aanzienlijk deel van Indië staat nog onder het gezag van absolutistische vorsten — nog eens het revolutionair geweld T. zullen worden uitgezaaid.

Zij, die vielen.

Lang hebben we hun namen niet in het openbaar mogen noemen. Maar nu in bevrijd land ook weer een Lemster courant verschijnt, past het ons, stil te staan bij hen, die uit onze omgeving zijn gevallen als slachtoffers van Duitsche maatregelen en Duitsche terreur.

Jacob de Rook, raadslid van onze gemeente voor de communistische partij, een door allen - ook door hen die in het in politiek opzicht lang niet met hem eens waren - geacht persoon, overleed, als politieke gevangene, in een Duitsch concentratiekamp. Een goede Lemster, een nobel mensch ging er met hem heen.

F. van der Wal, gemaas bij de [illegible] en Gerben Boots[illegible] werden als slachtoffers van het riskante illegale werk. Ook zij zullen niet worden vergeten en hun namen blijven geëerd als van medeburgers die voor de vrijheid van hun land het hoogste offer durden brengen.

We herinneren ons nog goed, hoe A. Koopmans te Echten en L. Mulder te Follega bij wijze van repressalie te Donkerbroek werden terechtgesteld. Ook zij moesten de bittere consequentie van hun heldenmoed aanvaarden en hebben de vrijheid, waarvoor zij vochten, zelf niet kunnen beleven.

Tenslotte moeten we de namen noemen van vijf jongens uit onze gemeente, die naar het buitenland werden getransporteerd om in de vijandelijke wapenindustrie te werken en helaas hun vaderland niet hebben teruggezien. Het zijn Joh Dijkstra, Jenne de Vries, Pieter Schaper, Hendrik Kuipers en Klaas Muurling.

Zij allen, als slachtoffers van den wreeden vijand; wij prenten hun namen in den gedenksteen van onze bevrijding.

T.

SPORTNIEUWS.

Hoera, weer een Courant in Lemmer. Zij het op bescheiden schaal toch komt ook de sport weder op het appèl. Want de sport bestaat nog in Lemmer.

Voetbal.

De voetballers zijn in de zomerslaap, doch zullen spoedig wakker moeten worden. Want het ligt in de bedoeling om in het a.s. seizoen een normale competitie te spelen en dan moeten ze goed beslagen op het ijs komen.

Kaatsen.

De kaatsers oefenen vrij gereeld. Zondag j.l. hebben ze een onderlingen wedstrijd gehouden met den volgenden uitslag:

1e pr. A. de Boer. G. Harder, P. Duim. 2e pr. T. Prins, G. Bootsma, A. Lageveen.

A.s. Zondag gaan er 2 partijen naar Joure.

Gymnastiek.

Sinds 1 Juni zijn de gymnastiekles van D.O.S. en even later die van „Kracht en Vriendschap" hervat. D.O.S. geeft, behoudens goedkeuring, op Zaterdag 28 Juli a.s. 's avonds pl.m. 7½ uur een demonstratie op het plein voor het gym. lokaal a.d. Kortestreek. Er werken pl.m. 200 gymnasten groot en klein aan mede. Aan belangstelling zal het niet ontbreken.

Zeilen.

Ten slotte komen ook de zeilers weer uit hun spelonken te voorschijn. De W.S.L. heeft reeds 2 wedstrijden gehouden. Dit seizoen heeft de zeilver. „Zevenwolden" 80-jaren bestaan. Dit feit zal feestelijk worden herdacht. Er is een commissie benoemd die een ander nader zal uitwerken. Ik heb hooren fluisteren over 3 zeildagen op 7, 8 en 9 Aug. waarvan 2 op het IJselmeer. Er komt een grote feesttent waar feestelijke prijsuitdeelingen worden gehouden. En er gauw dat de Duitsers weg waren en dat er in het Achterom en in de Schans mensen waren omgekomen. Ook waren er gewonden, omdat de Duitsers met handgranaten hadden gegooid. Onze beide mannen gingen naar buiten om de boel te verkennen en om te zien of er nog Duitsers in het hotel waren aangetergebleven, want we vertrouwden het nog niet helemaal. Toen hoorden we ook dat er koeien en paarden op de dam liepen, die de Duitsers niet meer hadden kunnen meenemen. Sommige straten lagen vol glas, zoveel ruiten waren kapot gegaan. In het gras achter ons huis lagen granaatscherven van wel 15 tot 20 cm. Gelukkig dat we tijdens de beschieting binnen waren gebleven...!

Toen mijn man en onze zoon van dertien weer thuiskwamen, liep de laatste met een zak in de hand op me af en zei: „Moeder met wat hier in een drukte van belang. Toen hoorden we roepen: „We zijn bevrijd!" Dus wij naar buiten. Ook Hendrik werd gewaarschuwd en die vloog na al die maanden onderduiken zo maar de straat op!

Terwijl de twee wachten de glasscherven boven in het gemeentehuis opruimden, gingen wij beneden aan de gang. Al gauw kwamen er mensen op het gemeentehuis en ook de BS'sers kwamen opdagen. De wachten zijn toen naar huis gegaan en wij hadden het opeens vreselijk druk. De BS'sers brachten van alles in de waag tot munitie toe. De Lemmer lag bezaaid met spullen van de Duitsers. Zelfs paarden liepen los op de trambrug. Een uit de haven gevviste doos met grote Edammer kazen werd door de verzetsmensen binnen gebracht. Ik moest vlug een paar schoonmaken en kreeg als beloning een halve kaas. Dat was dus smullen.

Op een gegeven moment kwam er iemand met een Duitser de waag binnen. Ik dacht nog bij mezelf: Wat moet die kerel hier? Maar toen zei die BS'ser: „Geef de man maar een hand, want hij heeft de polder gered". Hij bleek een van de Polen te zijn, die de lonten uit de springlu dingin de dijk van de Noordoostpolder hadden gehaald, inplaats van aan te steken! We hebben hem allemaal uitbundig gefeliciteerd...

Tegen half twaalf kwamen de eerste Canadezen Lemmer binnen en ook kwamen ze in het gemeentehuis, ze werden door ons met gejuich begroet. Antje kreeg een blik biscuits, ik twee dikke repen chocolade en mijn moeder twee grote stukken zeep.

Om een uur of twee kwamen we weer een beetje tot ons zelf en zijn mijn moeder en ik weer naar ons huis in de Parkstraat gegaan, waar alles gelukkig in orde was. We konden weer in ons eigen bed slapen, zonder verduistering, wat wel even wennen was. Al dat licht om ons heen!

Maar we waren weer vrij.....!

Bevrijdingsnacht in de cel

(Door mw. Jantje Faber)

Die maandag, 16 april 1945, had ik de hele dag wat heen en weer gelopen tussen de Parkstraat, waar we woonden, en het gemeentehuis aan de Nieuwburen waar ik al jarenlang schoonmaakster was. Mijn moeder en ik hadden van wege het dreigende oorlogsgevaar al een paar nachten geslapen bij Hendrik en Antje (Boonstra de Vries), die concierges waren en beneden in het gemeentehuis woonden (nu VVV-kantoor). Hendrik Boonstra was in de laatste maanden van de oorlog ondergedoken in de waag van het gemeentehuis, dus praktisch in zijn eigen woning!

's Middags kwam er een kennis op bezoek, die vertelde dat ze vannacht de Polderdijken zouden opblazen. Om de zoveel meter waren lonten aangebracht; die door de Duitsers zouden worden aangestoken. Om een uur of vijf gingen we weer naar Hendrik en Antje in het gemeentehuis. We behoefden niet te schrikken, want die dag was er geen personeel in de gemeentekantoren gewaagd. Het was 's avonds angstig stil op de Nieuwburen, maar zo ongeveer tegen negenen kwam er een troep duitse soldaten langs. Ik lag op m'n knieën om onder de gordijnen door naar buiten te zien. Plotseling werd er zoiets geschreeuwd als „pantservuisten voor!" en daar bleek des te duidelijker toen op nog geen vijftig meter afstand een granaat inslog in het melkhokje op de Gedempte Gracht, daar waar nu snackbar Boomsma is. Naderhand bleken alle ramen boven in het gemeentehuis vernield te zijn, evenals die bij ons beneden in de gang en het kamertje. Tot vijf uur in de morgen kwam plus minus om het kwartier een granaat over, daarna zat er een half uur tussen en om zes uur hield het eindelijk op. Wij voorzichtig de cel uit om poolshoogte te nemen. Plotseling hoorden we mensen in de straat, in een mum van tijd was het zit, jul je vast blij mee zijn". Nu dat was ook zo, want er zat ondergoed, sokken en een stuk huishoudzeep in. Dat was inderdaad heel wat waard, ik had in geen tijden zeep gezien.

Daarna ben ik met onze jongste op de arm naar mijn zuster gegaan, was het toen 15 april en werd ze geboren. Later gingen we nog even de Lemmer in. We waren bijna ter hoogte van bakker Loen toen er van alle kanten werd geschoten: „Zorg dat je binnen komt, want ze komen terug!" We zijn daar halsoverkop naar binnen gegaan, maar gelukkig was het loos alarm: het waren de drie Polen die de dijk in de Polder hadden gered. Onze bevrijdingsdag kon echt beginnen, toen bleek dat er zomaar opeens oranje crêpepapier bij boekhandel Wafke Koopman te koop was. We hebben onze kinderen er helemaal mee versierd en hebben met z'n allen staan juichen bij de intocht van de Canadezen. „Zij beteren onze schroom het krijgsvertoon zo eenvoudigd zo gewoon".

Ik ben nu bijna 85 jaar, maar alles staat mij nog helder voor de geest. Die bijna vijf lange bange jaren vergeet je nooit weer. Deze herinneringen zijn geschreven door P. de Vries - Schippers, toen in 1945 was dat P. de Jong - Schippers, mijn man (A. de Jong) overleed in juli 1946. Ik woon al weer jaren in Groningen maar zal Lemmer nooit vergeten: er wonen nog twee broers van mij (A. en J. Schippers) in Lemmer.

P. de Vries - Schippers.
Groningen.

„Opeens was er oranje papier bij Wafke"

De redaktie van de Zuid-Friesland vroeg naar belevenissen van de bevrijding van Lemmer. Wel ik heb die bevrijding bewust meegemaakt. Ik woonde destijds in de Benedenschans achterin de winkel van K. de Boer (nu Wissing, red), we kregen dus bij de beschieting de volle laag. De gehele nacht was het erg rumoerig in de Schans. Met paard en wagen werden vele goederen, die de bezetter bij de boeren hadden gestolen, naar de Enkhuizer boot gereden. De Duitsers stonden al vanaf 's avonds in de Schans tegen elkaar te schreeuwen.

Om tien uur zou ik mijn twee oudste kinderen naar bed brengen, maar toen klonk er zo'n harde knal, dat ik weer gauw met het nen naar beneden ben gegaan: Men had de kantine in de N.O.P. (Sluiseweg red.) laten ontploffen; dat was het sein voor de Canadezen hoe ze moesten schieten. Hun kanonnen stonden ongeveer op de Sluiseweg. Die beschieting begon om tien uur en we hebben het geweten... Eerst wisten we niet wat die knallen inhielden, maar buurman P. Bootsma zei dat het geen bommen waren, maar dat we werden beschoten. Ongeveer om de tien minuten werd er een schot gelost.

Mijn man (toen A. de Jong) en ik met onze vier kinderen vonden het zeer angstig. Onze buren waren zo bang, dat ze naar het andere eind van Lemmer zijn gevluucht. Dat vonden wij geen goed idee, want je wist niet of de bruggen nog heel waren. Bij de volgende harde klap vlogen onze ramen er uit! Toen zijn we met z'n allen naar mijn schoonzuster (de Jong) gegaan, die vlakbij om de hoek woonde. Daar hebben we verder de nacht doorgebracht tot vijf uur in de morgen. Toen het licht werd kwamen de mensen kijken en hoorden we al gauw dat de Duitsers weg waren en dat er in het Achterom en in de Schans mensen waren omgekomen. Ook waren er gewonden, omdat de Duitsers met handgranaten hadden gegooid. Onze beide mannen gingen naar buiten om de boel te verkennen om te zien of er nog Duitsers in het hotel waren aangetergebleven, want we vertrouwden het nog niet helemaal. Toen hoorden we ook dat er koeien en paarden op de dam liepen, die de Duitsers niet meer hadden kunnen meenemen. Sommige straten lagen vol glas, zoveel ruiten waren kapot gegaan. In het gras achter ons huis lagen granaatscherven van wel 15 tot 20 cm. Gelukkig dat we tijdens de beschieting binnen waren gebleven...!

Toen mijn man en onze zoon van dertien weer thuiskwamen, liep de laatste met een zak in de hand op me af en zei: „Moeder met wat hier in

Op deze foto, die vlak na de bevrijding is gemaakt, zitten drie buurkinderen op de stoep van Klaas Wouda in het Achterom. Het meisje links is mijn dochtertje Neeltje de Jong, in het midden Alie Wouda en rechts het zoontje Gauke van Pieter Bootsma. Zoals u ziet hebben deze kinderen op oorlogsschoeisel de bevrijding gevierd.

Duitsers moesten mijn band plakken

De heer Cees Oosterdijk (90) uit de Parkstraat weet waarover hij praat, wanner hij het heeft over de beschieting van Lemmer in de nacht van 16 op 17 april 1945. Voor de oorlog diende Oosterdijk namelijk in het nederlandse leger bij de artillerie, standplaats Ochten (bekend van de watersnood). Enkele maanden voor de oorlog zwaaide hij met groot verlof af, maar werd tijdens de oorlogsdagen met spoed weer opgeroepen en moest zich melden in Katwijk. Toen de Duitsers in mei 1940 het vliegveld Ypenburg bijna in handen hadden, kreeg de artillerie in Katwijk het bevel dit vliegveld onder vuur te nemen. De heer Oosterdijk: „Met onze stukken geschut beschoten we van drie kanten het vliegveld. De ene brisantgranaat na de andere pompten we temidden van de vijanden, terwijl rondvliegende granaatscherven de parachutisten doorzeefden. Het was verschrikkelijk om dit oorlogsgeweld mee te maken. Vierenveertig vliegtuigen werden vernietigd en de ontploffende munitie zorgde voor een hels kabaal. De eerste duitser, die we gevangen namen, was een 17-jarige parachutist die niet beter wist dan dat hij op oefening was en boven Duitsland was gesprongen! Die knaap wist niet zo min iets van A-orlog als deze bloemvaas op tafel".

Na de kapitulatie ging Oosterdijk gewoon weer naar huis. Hij woonde destijds met zijn gezin op het eind van de Langestreek, achter bij de kolk (nu camping Oplevaarsnest). Vanuit zijn woning had Oosterdijk een goed uitzicht op de Zeedijk en op de duitse barakken aldaar. „Het was in het begin van de oorlog" vertelt hij verder, „toen we een vliegtuig hoorden overkomen en vlak daarna een vreselijke harde knal volgde. Toen we naar buiten keken, bleek het zoeklicht op de Zeedijk totaal in puin te zijn geschoten. Het weiland achter ons huis is daarna dagenlang door de Duitsers tot verboden gebied verklaard, want het gras lag bezaaid met scherven. Bij deze raid zijn enkele soldaten omgekomen".

Wasserpumpe

Cees Oosterdijk werkt in de oorlog op het stoomgemaal op Eietste dus dagelijks met z'n kollega's over de Plattedijk naar zijn werk, langs de duitse barakken zoeklichten en geschutsstellingen. „Je moest wel erg oppassen voor al die draden, die over de weg liepen". De kommandant van de Wasserschutpolizei was een Oostenrijker, die, met al dat water om hem heen, het van levensbelang vond dat het stoomgemaal draaiende bleef. Oosterdijk: „Wanneer we door de Duitsers werden aangehouden, werd ons door hen geen strobreed in de weg gelegd als we vertelden dat we op de Wasserpumpe werkten. „Ach so, wasserpumpe! Fahren sie weiter". Toen later de spertijd werd ingevoerd, was het echter vwel gevaarlijker om zonder papieren onderweg te zijn. Op een keer werden we door een duitse patrouille met de vinger aan de trekker danig aan een verhoor onderworpen. Dat zinde de chef van het stoomgemaal uiteraard niet, dat het personeel gevaar liep en zorgde binnen de kortste keren dat we een ontheffing kregen. Dit dokument was uit naam van Rauter ondertekend en was wel zo groot als een schrijfblok. Er stond zelfs op, dat wanneer we een lekke band hadden, een eventueel passerende (duitse) patrouille verplicht was deze te plakken! Jammer dat ik dat dokument jaren later heb wegegooid". Oosterdijk vertelt ook, dat ze goed konden opschieten met een Duitser die Willie heette. Ze waren geregeld met hem in discussie over het verloop van de oorlog. Wanneer het afweergeschut overtrekkende vliegtuigen beschoot, zei deze Willie lachend... „Die lui van het geschut kunnen niet schieten, die zullen nooit een Tommy raken!"

Paarden in prikkeldraad

Wat Oosterdijk het meest is bij gebleven van de nacht van 16 op 17 april 1945 zijn de angstige kreten van de duitse soldaten op de Zeedijk achter zijn woning. Deze soldaten kwamen uit Gaasterland en vluchtten halsoverkop naar de tramboten in de Lemmer haven. Met paard en wagen namen ze alles mee, wat van hun gading was. „Telkens wanneer er een granaat ontploffte, werd er in het Duits geschreeuwd en gerasasd. Het was een kabaal van jewelste. En dat duurde tot diep in de nacht". Oosterdijk en zijn buren konden het niet laten iedere keer door de steeg naar de straatkant te gaan om de volgende granaat af te wachten. Wanneer ze een lichtflikkering zagen, holden ze door de steeg weer naar achteren en konden dan net op tijd hun huis bereiken voor de granaat insloeg. Om het kwartier herhaalde zich dit „spelletje". Oosterdijk schat dat tussen 3 en 4 uur de Duitsers met de boten naar Holland zijn gevlucht. Toen de beschieting voorbij was en het begon te dagen, zagen ze paarden verward zitten in het prikkeldraad op de Zeedijk. Oosterdijk en zijn vader zijn er direkt heengegaan en hebben deze dieren uit het prikkeldraad gehaald en aan een hek vastgebonden. In de loop van de dag hebben de boeren uit Gaasterland hun paarden weer opgehaald. Toen bleek ook dat de Duitsers de (betonnen) brug op Tacozijl achter zich hadden vernield...

In de vroege morgen van dinsdag 17 april is Cees Oosterdijk een kijkje gaan nemen op de haven. Hij trof daar chaotische toestanden aan. Overal lag het bezaaid met door de Duitsers achtergelaten spullen en temidden daarvan wemelde het van de Lemsters. In plaats van Duitsers liepen er nu gewapende leden van de Binnenlandse Strijdkrachten rond, die bezig waren de goederen te verzamelen, voorzover deze niet door Lemsters als „oorlogsbuit" waren meegenomen... „Zoiets maak je nooit weer mee", aldus de heer Oosterdijk, daarbij ook doelend op de feestroes waarin Lemmer die dag verkeerde. Een hoogtepunt was zondermeer toen later op de dag de Canadezen in hun carriers Lemmer binnen rolden! Dat wilde uiteraard niemand missen...!

De oorlog, die voor de heer Oosterdijk zo'n hectisch begin had, was eindelijk voorbij.

Een oproep

Mijn tweelingzus Annie Meijler-Visser, in Canada, heeft mij gevraagd u te schrijven om te vragen of er iets bekend is over Roger Clouter, rangnr. E 606792, compagnie C uit (toen) Quebec Canada. Zij heeft Roger in de oorlog leren kennen, doordat hij was ingekwartierd bij onze ouders, Sake Visser en Akke Visser-van der Bijl in het Achterom te Lemmer. Hij kwam daar op 17 april 1945. Zij heeft na zijn terugkeer naar Canada nog ongeveer anderhalf jaar met hem gecorrespondeerd. Ook heeft zij nog een foto van hem. Na de oorlog heeft mijn zus een man uit Rotterdam leren kennen. Deze zag eigenlijk geen toekomst in Nederland en wou emigreren. Hij koos voor Canada. Mijn zus, ook altijd in voor avontuur, voogt het een goed idee. Zij volgde hem dan ook een halfjaar later. In juni 1952 zijn ze in Ontario getrouwd. In het begin was het voor hen niet gemakkelijk. Hun eerste kindje overleed vrij kort naar zijn geboorte. Ook de huisvestiting liet nog al eens te wensen over. Uiteindelijk hebben ze er een goed bestaan op kunnen bouwen en kregen ze nog vier gezonde kinderen. Al die tijd heeft Annie zich echter vaak afgevraagd, hoe het met Roger gegaan zou zijn. Zij durfde echter in Canada niet zelf een zoektocht naar hem te beginnen. Ze had een goed huwelijk, maar was bang dat dit misschien toch voor problemen zou kunnen zorgen. Naar mate de jaren verstrijken wordt de nieuwsgierigheid alleen maar groter. Haar man heeft dan ook gezegd, probeer wat over hem te vinden. Nu, met de herdenkingen wou ze het eerst op deze manier proberen, vandaar dus deze brief. Ze zou graag willen weten of Roger nog in leven is en zo ja waar hij woont. Mocht u dus iets over Roger weten, dan zou ze heel graag horen. Het adres van mijn zus in Canada is, Mrs. A.C. Meijler. Visser, 5 Grinyer Drive; Guelph Ontario. N1E 6R7. Telefoonnummer 00-1.5198233842

H. Westra- Visser
Joure

Liturgy

As neitins oan'e befrijing haw ik dizze liturgy bewarre en no opsocht. It stiet my noch by, dat de Herfoarme tsjerke tsjokfol wie, myn freondinne en ik sieten doe op e sanneamde „Brouwers-kreake", hielendal achteroan. En wylst wy yn tsjerke sieten, makken de Canadezen harren op om fiender te gean. Der moast noch mear „bevrijd" wurde. Ik kin my it lûd fan dy röljende tanks noch dûdlik yn 't geheur bringe en ik tocht: „Wat spitich, se geane wer fuort, wy sjogge se nea wer, ús befrijers... 't Moaiste fan'e befrijing wie dat us suster Wim, neidat se 10 wike yn'e finzenis sitten hie, wer thus kaam. Dit sil ik nea ferjitte.

Spitichernoch haw ik sels it grutte befrijingsfeest fan 5 maaie op'e Lemmer net meimakke. Tryst dagen nei de befrijing krige ik heeche koarts en dr. Olivier konstatearre de besmetlike sykte Reafonk. Dit betsjutte seis wike yn karantêne. Us mem fersoarge my en no en dan kaam ds. Wessels troch de doar. Hy doarde it oan om ús op it geweitsen te bejaan. 'k Wit noch best dat ús mem sei: „Dat hast yn'e kelder skypet", om 't wy de befrijingsnacht dêr troch brocht hiene, mar dat wol my no noch net oan.

Annie Haitsma-van der Gaast
't Hearrenfean

DANKDIENST

ter gelegenheid van de plaatselijke bevrijding van Lemsterland, Woensdag 18 April 1945, nam. 2 uur, in de Ned. Herv. Kerk te Lemmer.

„Hij is krachtigijk bevonden eene hulp in benauwdheden." (Ps. XLVI vs. 2b)

GEZANG 302.

1 Wilt heden nu treden voor God, den Heere,
Hem bovenal loven van harte zeer,
En maken zijnen Zoons lieven Naeme eere,
die daar nu onzen vijand slaat terneer!

2 Ter eere ons Heeren wilt al uw daden
Uit wonder bijzonder gedenken toch.
Maakt u menisch's God steeds wel te gnaden,
doet, zeker recht en wacht u voor bedrog!

3 Blijft, waket en maket, dat gij in lekoring 1)
en 't kwade met schulde toch niet en vait.
Uw vroomheid 2) brengt dea vijand tot verstoring,
al waar zijn rijk nog eens zoo sterk bewald!

Eerste Spreker: Ds. A. KEUZENKAMP, Ned. Herv. Predikant.
Ondergezet Psalm CXXVI vs. 3, 4a: De Heere heeft groote dingen bij ons gedaan: dies zijn wij verblijd. O Heere! wend onze gevangenis.
Na de Necrologie: GEZ. 301 : 3.

Na 't zuur zal ik ontvangen,
van God den Heer dat zoet:
daarnaar zoo doet verlangen
mijn vorstelijk gemoed.

Dat ds. dat ik mag sterven
met eeren in dat veld,
een eeuwig rijk verwerven
als een getrouwe held.

GEZANG 135.

1 Dankt, dankt nu allen God
met blijde leestgezangen!
Want Hem is 't heug'lijk lot,
het heil, dat wij ontvangen.
Hij zal ons altijd genadig aan,
en breft ons dag aan dag
met goedheid overlaan.

2 Hij, d' eeuwig rijke God,
wil ons reeds in dit leven,
Zijn vreed' en leeftijd,
als aan Zijn kinderen geven.
Hij zal ons door Zijn Geest
vermeerd' ren licht en kracht,
en ons uit allen hoek
bijeen'gen door Zijn macht.

Tweede Spreker: Ds. L. W. WESSELS, Geref. Pred.
Onderwerp: Luc. XVII vs. 15, 17. En een van hen, ziende dat hij genezen was, keerde wederom, met groten stem God verheerlijkende. En Jezus antwoordende, zeide: Zijn niet de tien gereinigd geworden? En waar zijn de negen?

PSALM 66 vs. 4, 5, 6.

4 Laat, laat dus Heer der legerscharen,
O wolken, heft een lofzang aan!
Hij wil ons in het leven sparen.
Ons hoeden op de stellige pisan.
Voor wanken onzen voet bewegen,
Zy hebt ons voor ten bedreigd
en ons gelooftord' ons het lijden.
Gelijk het zilver wordt beproefd.

5 Gij zet ons in 't net gevangen,
Gij gaatt ons over aan 't geweld.
Hier schieen ons 't water t' overstroomen
Daar wierden wij bedreigd door 't vuur
Maar Gij deedt ons 1 gevaar ontkomen,
Verkwikterd ons ter goeder uur.

6 Door 's Hoogsten arm 't gewield ontsagen. enz.

„Wij zullen onze hoop op God stellen, Gods daden niet vergeten, maar Zijne geboden bewaren." (naar Ps. LXXVIII vs. 7)

De collecte bij den uitgang, na afrek van onkosten, voor Nederlandsche Binnenlandsche Strijdkrachten (N. B. S.) wordt hartelijk aanbevolen!

1) Verzoeking. 2) Moed, flinkheid. K 1954

De hier afgebeelde „Lemster Courant" werd door ons ter hand gesteld door mevrouw W. Schilstra-v. d. Gaast te Lemmer. Het betreft hier het eerste nummer van een krant, die na de oorlog in Lemsterland mocht verschijnen. Dit gebeurde in opdracht van het Militair Gezag; het hoogste bestuursorgaan in 1945. Het was een soort tussenoplossing. Tot in 1942 verschenen er twee kranten in Lemmer. Daarna werd de uitgave van weekblad „Zuid-Friesland" door de bezetter verboden. De redactie weigerde Duitsgezinde artikelen op te nemen. Na de oorlog moest het Militair Gezag beslissen welke van de twee kranten mocht worden uitgegeven. Tot zo lang verscheen er een Lemster Courant met als redacteur A. Terpstra. De krant werd om beurten door de twee drukkerijen gezet en gedrukt. Een lang leven was deze uitgave niet beschoren. De redactie van weekblad „Zuid-Friesland" bepleitte haar zaak in Den Haag en kreeg staande het overleg toestemming om weer (en nu alleen) zijn krant in Lemsterland uit te geven. De sedert 1923 bestaande „Zuid-Friesland" kon na twee en een half jaar onderbreking weer aan de bak... en heeft sindsdien geen onderbrekingen meer gekend!
De tekst van deze twee pagina's na-oorlogsnieuws spreken voor zich....

Comité Hulp aan Holland

LEMMER, Op 12 Mei 1945 werd door de afdeling Lemsterland van bovengenoemd comité aan het Interkerkelijk Bureau voor Noodvoedselvoorziening te Amsterdam per schip Shamrock verzonden:

30 k.g. gerst, 1080 k.g. tarwe, 4430 k.g. rogge, 480 k.g. meelsoorten (havermouth, gortmouth enz.) 1 blik met ongeveer 2 k.g. rijst, 560 k.g. bruine bonnen, 600 k.g. groene erwten, 360 k.g. capucijners, 15 k.g. suiker, 14 k.g. zout, 3 blik brood, 3 blik boter, 30 k.g. boter, 1 blik vet, 1 pak vet, 75 flesch olie, 4 flesch vleesen, 28 blik vleesch, 19 flesch vleeswaren, 1 blik ham, 18 blik soepen, 50 pakjes bus bliksoepen, 30 blik pastei, 155 blik groenten, 248 blik vlees, 60 blik melkpoeder, 20 kazen, 9 pakjes honing, 31 pakjes koffie, 1 pot jam, 1 blik fosco, 1 blik biscuits, 25 blik visch, 1 pak luiers, 60 ton aardappelen.

Bovendien 100 stuks levende have en t 3600,45 in geld.

Bonnenlijst.

voor het tijdvak van 22 Juli t.m. 11 Aug. 1945.

Noodkaart 5e serie. Geldig in de 5 Noord. Prov.

A, B, C 576, 16 rts. brood
A, B, C 577, 16 rts. brood
A, B, E 578, 8 rts. brood
A, B, C 580, 2 rts. is 140 gr. bloem
A, B, C 581, 250 gr. peulvruchten
A, B, C 583, 50 gr koffie voorinlever.
A, B, C 585, 125 gr. boter
A, B, C 587, 300 gr. vleeschvoorzien. been of 3 rts. vleeschwaren.
B, C 588, 3 L. gest. melk
A, B, C 590, 4 K.G. nieuwe aardapp.
A, B, D, E 591, 2 K.G. nw. aardapp.
C, D, E 585, 1 rts. is 2 tabl. is plm. 112 gr. chocolade
D, E 580, 250 gr. kindermeel
D, E 581, 250 gr. vlijt
D, E 582, 150 gr. kinderbiscuits voorinlevering
D, E 583, 125 gr. peulvruchten
D, E 584, 250 gr. suiker
D, E 586, 100 gr. vleesch z. been of 1 rantsoen vleeschwaren
D, E 587, 8 liter gest. melk
525, 250 gr. fruitterswaren
526, 250 gr. suiker